

Omin voimin

Marja ja Erkki haluavat elää mahdollisimman kestävästä elämästä, vaikka sähköä ei aina riitä koko päivän tarpeisiin ja ruokavalio koostuu pitkälti siitä, mitä he tuottavat itse.

TEKSTI **ELINA KILPINEN** KUVAT **PIA INBERG**

Kohta sammuvat valot. Ei kai nyt vielä? No nyt ne sammuvat. On aika kaivaa loppuillaksi tuikut ja kynttilät esiin. Tuulettomina sydäntalven päivinä **Marja Nuoran** ja **Erkki Pöytäniemen** kotona Karjalohjalla riittää sähköä vain osaksi päivää. Heidän pari vuotta sitten valmistunutta omakotitaloaan ei ole kytketty lainkaan sähköverkkoon, koska he haluavat elää mahdollisimman oma-varaista ja kestävästä elämästä.

Energiaa tuottavat omat aurinkopaneelit katolla ja tuulivoimala mäellä talon takana.

”Marras-, joulu- ja tammikuu ovat niukimpia sähkön suhteen. Silloin aurinkopaneeleista ei juuri ole apua. Jos tuulee 6–7 metriä sekunnissa, sähköä saadaan sen verran, että se riittää päivän tarpeisiin”, Erkki sanoo.

Tuulisinakaan talvipäivinä sähköä ei riitä tuhlatavaksi asti, vaan sitä on käytettävä säästeliäästi.

”Pitää muistaa laittaa päälle vain ne valot, joita tarvitsee, ja mieluummin vain pienimmät, vähän kuluttavat lamput”, Marja toteaa.

Astianpesukonetta tai vedenkeitintä ei voi käyttää talvisin. Tiski- ja kahvivesi läm-

penevät keittiön puuhellalla. Siinä valmistuu myös ruoka, sillä kodissa ei ole lainkaan sähköuunia.

Jääkaappi on, mutta se lämpenee talviöiden sähköttöminä tunteina hieman liikaa. Onneksi kuistilla ja keittiön ulkoseinälle rakennetussa ruokakomerossa on silloin sopivan viileää kylmää vaativille ruoille.

”Pyykinpesukoneen laitamme päälle tuulisina päivinä”, Marja kertoo.

Akuuttiin tarpeeseen sähköä tuottaa pieni, bensakäyttöinen generaattori. Se on päällä pari kolme tuntia talviaamuisin, jotta välttämätön sähkö saadaan tuotettua.

Erkki pyörittää kotoa käsin omaa luomutuotteiden vientiin keskittynyttä yritystään, joten esimerkiksi tietokoneen akku on saatava ladattua.

”Olisimme voineet asentaa myös suuremman generaattorin, jolla voisimme tuottaa kaiken tarvitsemamme sähkön, mutta emme pitäneet sitä mielekkäänä ratkaisuna. Samalla olisimme sitten voineet liittyä sähköverkkoon. Generaattori on selvästi vain varajärjestelmä”, Erkki sanoo.

Kesällä sähköä riittää yltykyläisesti. Silloin kodin siivooa robotti-imuri, valot saavat jäädä palamaan ja astianpesukone

Marja ja Erkki rakensivat kotinsa pitkälti itse sekä talkoilla. ”On hieno tunne, että saan elää tällaisessa ympäristössä. Luontoa tulee seurattua ihan eri lailla kuin kaupungissa”, Marja sanoo.

Kun sähköt talvi-iltaisin loppuvat, Marja ja Erkki sytyttävät kynttilät tuikkuihin ja pylväisiin kiinnitettyihin jalkoihin.

Energiatehokas ja säänkestävä geodeettinen kasvihuone on rakennettu tänä keväänä. Marjan ja Erkin mielestä se sopii talon pihaan paremmin kuin tavallisen mallinen.

Marja on pohtinut, voisiko tilan peltoja käyttää luonnonyrttien viljelyyn. "Niitä voisi hyödyntää villiruokapeltoina, vaikka ne muuten eivät olisikaan tuotannossa", hän sanoo. Haaveissa on myös monivuotisten vihannesten kasvatusta. "Monia kasveja, joita käytetään meillä vain koristekasveina, voi syödä. Esimerkiksi kuun- ja päivänliljojen nuoret versot voi käyttää parsan tapaan."

ja vedenkeitin otetaan taas käyttöön. Ruoka kokataan pienellä induktiokeittolevyllä.

"Kesäisin sähköä tulee käytettyä aika huolettomasti", Marja sanoo.

SUUREN LEIVINUUNIIN mahtuu kymmenen ruislimppua kerrallaan.

"Leivon yleensä 20–30 limppua. Urakka kestää iltapäivästä jopa puoleen yöhön. Välillä myyn ylimääräiset tutuille ja lähistön asukkaille", Erkki sanoo.

Jauhot hän jauhaa itse pienellä sähkökäyttöisellä myllyllä läheiseltä luomutilalta ostamistaan rukiin jyvistä.

Erkki ja Marja haluavat olla mahdollisimman omavaraisia myös ruoan kanssa. Heidän kotinsa on reilun kymmenen hehtaarin pientilalla. Pääosa pelloista on tosin vuokralla paikallisella luomuviljelijällä.

He viljelevät pihapiirissä kesävihanneksia, kuten lehtikaalia, kesäkurpitsaa, salaattia ja mangoldia. Kasvihuoneessa kasvaa

Kovilla pakkasilla leivinuuni ja olohuoneen takka lämmitetään vuoropäivin, lauhemmilla keleillä riittää harvempi lämmitys. Keittiö on Erkin tekemä. Hän nikkaroi kalusteet täyspuusta ja liitti osat toisiinsa perinteisillä liitoksilla ja puutapeilla ilman liimaa. Ruuveja on koko keittiössä käytetty vain muutama. Laatikot ja ovet ovat vielä työn alla.

munakoisoa, tomaattia, chiliä ja viinirypäleitä. Omenapuut ja marjapensaat tuottavat jo vähän satoa.

Pellolta on raivattu pieni ala perunamaalle. Viljelyksiä on tarkoitus laajentaa vuosittain.

”Ajattelempa, että ruokavalio pitäisi koostaa siitä, mitä itse saamme tuotettua. Lähiruokakaan ei välttämättä ole ekologisesti tuotettua. Jokaisen meistä pitäisi ottaa edes vähän vastuuta omasta ruoastaan”, Marja sanoo.

Pihapiiriin pariskunta on istuttanut useita erilaisia pähkinäpuita. Metsässä Erkki viljelee siitakesieniä noin 1 500 pölkkyssä. Lisäksi hän hoitaa mehiläisiä.

”Siitakesienten ja hunajan osalta olemme täysin omavaraisia. Niitä riittää myyntiin”, Erkki kertoo.

Ruoaksi pariskunta kokkaa usein salaattia tai pannulla haudutettuja vihanneksia sienten tai nokkosten kera.

Kaupastahe ostavat muun muassa kahvia, öljyä, suolaa ja sokeria ja talvisin myös paljon vihanneksia, sillä heillä ei ole vielä kunnollisia säilytystiloja oman sadon säilömiseen. Maakellari on parhaillaan rakenteilla.

”Marja ostaa banaaneita ja minä juustoa ja jogurttia”, Erkki sanoo.

Hän on kehitellyt sienistä pateeta juuston korvikkeeksi.

”Laitan leivän päälle levitteen sijaan itse tehtyä nokkospestoja, jossa on runsaasti valkosipulia, ja sen päälle viipaleita siitakepateesta. Makua alkaa olla sen verran, että leipä menee ilman emmentalia, hän kuvailee.

Lihaa pariskunta käyttää vain harvoin, ja silloinkin mieluiten lähituottajilta ostettua luomua. Perheen koirat kuitenkin saavat jauheli hansa kaupasta.

”Piikittelen joskus Marjaa, että koirat ovat ympäristökatastrofi”, Erkki sanoo.

Erkki ja Marja myöntävät, että täysi ruokaomavaraisuus on haastava tavoite,

eivätkä he vielä ole sitä lähelläkään. He viljelevät tilaansa permakulttuurin hengessä. He eivät siis käytä lannoitteita tai torjunta-aineita eivätkä koneita, jotta viljely ei ole riippuvaista koneiden tarvitsemasta polttoaineesta.

Hartiavoimin viljelysten mittava laajentaminen tai esimerkiksi viljan kasvattaminen olisi hyvin hankalaa.

”Olemme kyllä haaveilleet, että jos haluaisimme viljellä isompia aloja, voisimme ottaa hevosen. Mutta sitten pitäisi pystyä tuottamaan senkin ruoka”, Marja sanoo.

KODIN SEINÄT ON rapattu omasta maasta nostetulla savella. Etäältä katsoen pinta näyttää vähän betonilta. Koko talo on rakennettu ilman muoveja ja ylimääräisiä kemikaaleja, pitkälti luomumateriaaleista.

Runko on puuta, ja sen eristeenä on hollolalaisen luomuviljelijän tuottamia ruisolkipaaleja, jotka on rapattu molemmilta

Tekeminen ei loppu, kun samaan aikaan on talo viimeisteltävänä ja viljeltykset hoidettavana ja laajennettavana. ”On osattava asennoitua niin, että kaikkea ei voi tehdä kerralla, vaan pitää valita, mikä on olennaisinta tehdä juuri nyt”, Marja sanoo.

Kodissa on monia passiivitalon elementtejä, kuten suuret ikkunat etelään ja pitkä lipa, joka estää kesällä auringon porotuksen, mutta päästää talviauringon sisään. ”Energiatehokkuus on oltava hyvä, mutta ei niin, että sen vuoksi tehtäisiin mitä tahansa. Emme halua elää muovipussissa”, Erkki sanoo.

Tupatarkastus

ASUKKAAT Marja Nuora, 53, ja Erkki Pöytäniemi, 60, ja koirat Chili, Pipsa ja Nemi.

KOTI Tupakeittiö, makuutila, työtila ja parvi omakotitalossa Karjalohjalla.

NELIÖT 102 m² + parvi 25 m².

LEMPIPAIKKA ”Talvella sohvalla uunin vieressä, kesällä terassi.”

HÄPEÄPILKKU ”Vessan lattia. Kokeilimme siihen ekologista, savipohjaista materiaalia. Se imee itseensä väriä, joten tahrat pinttyvät siihen kiinni.”

ASUMISMENOT roskien tyhjentäminen 20 e/kk, tiemaksu 100 e/vuosi, generaattorin bensa 160 e/vuosi, polttopuut 150 e/vuosi (osa omasta metsästä).

VESSOJEN MÄÄRÄ 1 + huussi.

RUUKSI RUUTUUN:

- Parveke
- Sauna (tulossa)
- Vaatehuone
- Ulkovarasto
- Kylpyamme
- Kodinhoitohuone
- Piha
- Autotalli

puolilta usealla kerroksella savea. Ulkovuoraus on lautaa.

”Lähtökohtana oli ekologinen rakentaminen. Harkitsimme ensin hirsitaloa, mutta hyvän sisäilman vuoksi päädyimme saviolkitaloon”, Marja kertoo.

Toinen syy oli se, että hirsitaloa he eivät olisi pystyneet itse rakentamaan, mutta tätä kotia he ovat tehneet paljon omin käsin.

Marja ja Erkki selvittivät kaikkien rakentamisessa käytettävien materiaalien luonnonmukaisuuden. Keittiön kalusteet Erkki nikkaroi itse, koska valmiskeittiöissä on liimapuulevyä.

”Jos tämä talo joskus päättyy asumattomaksi, niin tästä ei paljon jää jäljelle, koska lähes kaikki käyttämämme materiaalit ovat maatuovia”, Marja toteaa.

KUUSI VUOTTA SITTEN Marja ja Erkki asuivat kerrostalossa Espoossa. Nuorinkin lapsi oli muuttamassa kotoa.

Tuohon aikaan he molemmat työskentelivät perheen luomuvientiyrityksessä. Marja oli kuitenkin uupunut ja kaipasi muutosta.

”Olen aina halunnut asua maalla. Kaipasin omavaraisempaa ja kestävämpää elämää, jota olisi ollut vaikeaa toteuttaa kerrostalossa.”

Erkkikin oli haaveillut pienviljelijän elämästä.

”Mikään ei pidätellyt meitä kaupungissa”, hän sanoo.

Samalla, kun he rakensivat taloa, Marja opiskeli maisemasuunnitteluhortonomiksi keskittyen permakulttuuriseen puutarhasuunniteluun. Nykyään hän työskentelee maisemasuunnitteluyrittäjänä.

Kaupunkilaiselämästä he kaipaavat ainoastaan lasten ja lastenlasten läheisyyttä, mutta onneksi Helsinki on vain tunnin ajomatkan päässä.

”Välillä pimeys tuntuu hankalalta. Erkkiä se häiritsee vähemmän. Nyt, kun minulla on työhuone kylällä, sähköjen loppuminen kotona ei ole niin ahdistavaa. Tiedän, että saan tehtyä työni työhuoneella”, Marja sanoo.

Molemmat nauttivat luonnon läheisyydestä ja ulkona puuhailusta. Erkin lempi-paikka on metsä, Marja istahtaa mielellään sohvalle ja katselee ikkunasta avautuvaa, jatkuvasti muuttuvaa maisemaa.

Uusi elämäntapa tuntuu juuri oikealta.

”Emme ole valinneet tätä elämäntapaa siksi, että olisimme huolissamme, että jokin katastrofi tulee, vaan siksi, että mielestämme pitäisi kehittää kestävämpiä elämäntapoja. Pitää yrittää hillitä ilmastonmuutosta ja toisaalta pystyä sopeutumaan siihen, että ilmasto muuttuu joka tapauksessa”, Erkki sanoo. ✱

Olohuoneen nurkassa kasvaa avokadopuita, jotka Marja on kasvattanut kaupan avokadon siemenestä. Ne ovat jo kookkaita, mutta eivät ole vielä kukkineet. "Ehkä ne tarvitsisivat paremman kasvihuoneen", Marja arvelee.